

Perustelumuuisto kirkkohallituksen päätökseen kanttorin viran haltijalta vaadittavasta tutkinnosta

Yleisperustelut

1. Johdanto

Kirkkolaki (652/2023), kirkkojärjestys (657/2023) ja laki evankelis-luterilaisen kirkon viranhaltijasta (653/2023) hyväksyttiin eduskunnan täysistunnossa 14.4.2023, ja ne tulevat voimaan 1.7.2023 alkaen. kumoutuvat voimassa oleva kirkkolaki (1054/1993) sekä kirkkohallituksen niiden perusteella kirkon eri hengellisen työn virkoihin, myös kanttorin virkaan, tekemät päätökset virkaan vaadittavista tutkinnoista. Kirkkohallituksen 26. elokuuta 2020 tekemä päätös kanttorin virassa vaadittavasta tutkinnosta (KS nro 135) uudistetaan tällä päätöksellä siten, että sitä voidaan soveltaa uuden kirkkolain tullessa voimaan.

2. Nykytila ja sen arviointi

Yhteiskunnan koulutusjärjestelmä tuottaa seurakuntien ja seurakuntayhtymien hengellisissä viroissa ja tehtävissä tarvittavan osaamisen. Kanttorinviran haltijan kelpoisuuteen vaadittavat opinnot kuuluvat tällä hetkellä musiikin maisterin tutkintoon (pääaineena kirkkomusiikki) sekä musiikin kandidaatin tutkintoon (pääaineena kirkkomusiikki) ja musiikkialan ammattikorkeakoulututkintoon (muusikko tai musiikkipedagogi, AMK). Ne voidaan liittää myös kasvatustieteen maisterin (pääaineena musiikkikasvatus) tai filosofian maisterin (pääaineena musiikkikasvatus) tutkintoon.

Kanttorinvirassa vaadittava osaaminen vertautuu kuntien ja muiden palveluntuottajien vastaavissa säännellyissä ammateissa toimivilta edellytettävään osaamisen (esim. musiikinopettaja).

Seurakunnan viranhaltijoilta edellytetään yleisen musiikillisen osaamisen lisäksi teologista, kirkon ja seurakunnan työhön sekä viran alaan liittyviä opintoja yhteensä 115–130 opintopisteen verran. Niiden sisältö on määritelty kirkkohallituksen sekä aiemmin piispainkokouksen kelpoisuspäätöksissä. Jumalanpalvelusmusiikkiin, kirkollisten toimitusten ja seurakunnallisten tilaisuuksien musiikkiin, musiikin johtoon, urkujensoittoon sekä soittimien hoitoon ja huoltoon liittyvät 90 opintopisteen (op) laajuiset opinnot, 10 opintopisteen laajuiset teologiset opinnot, rippikouluun ja musiikkikasvatukseen liittyvät 5–10 opintopisteen laajuiset opinnot sekä kirkkomusiikin soveltaviin opintoihin liittyvät 10–20 opintopisteen laajuiset opinnot on integroitu osaksi yllä mainittuja korkeakoulututkintoja.

Kelpoisuspäätöksillä on osaltaan perusteltu valtion opetusviranomaisille ja korkeakouluille seurakunnan työtehtävien laadulliset osaamistarpeet sekä määrälliset koulutustarpeet. Tällä hetkellä kolmen korkeakoulun profiiliin kuuluu kouluttaa musiikin ammattilaisia kirkon palvelukseen. Näitä ovat Taideyliopiston Sibelius-Akatemia, Yrkeshögskolan Novia ja Oulun ammattikorkeakoulu.

Kelpoisuuden tuottavia tutkintoja voidaan suorittaa myös Oulun yliopistossa ja Jyväskylän yliopistossa, mutta niissä kelpoistavan tutkinnon suorittaneita on hyvin vähän.

Kanttorinvirassa käytettävä nimikkeistö ei ole yhtenäinen. Osaltaan siihen vaikuttaa se, että seurakunta on voinut perustaa kanttorinviran kolmea erilaista tutkintotasoa edellyttäväksi (kirkkojärjestys 8, 27§ 657/2023). Kun virkaa on ollut tarpeen muuttaa, vaihtoehtoja ovat olleet viran lakkauttaminen ja uuden viran perustaminen kelpoisuusehtona haluttu tutkintotaso, viran tehtäväkuvan muuttaminen tai, mikäli seurakunnassa on jo kanttorinvirka, perustaa tehtävä, jonka kelpoisuusehdot seurakunta on voinut määritellä itse.

Kirkon työmarkkinalaitoksen tilastotietojen mukaan vuonna 2022 kanttorivirassa toimi yhteensä 837 viranhaltijaa. Yleisimmin käytetyt nimikkeet olivat B-kanttori (360), kanttori (239), C-kanttori (113) ja A-kanttori (92). Muita musiikinalan nimikkeitä oli yhteensä 100. Viimeisen neljän vuoden aikana kanttorinvirassa toimivien määrä on laskenut kaikissa eri kanttori-nimikkeissä, sen sijaan muiden musiikinalan nimikkeet ml. kirkkomuusikko nimikkeiden käyttö on kasvanut selkeästi.

Päätös virkaan kelpoisuuden tuottavien tutkintojen kolmiportaisuudesta on todettu toimivaksi. Kirkkohallituksen päätöksessä (KS 135) vuonna 2020 päätettiin tutkinnoista ja niissä edellytettävistä opinnoista

3. Päätöksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1 Tavoitteet

Päätöksen tavoitteena on turvata edelleen, että (1) yhteiskunnan koulutusjärjestelmä tuottaa seurakuntien ja seurakuntayhtymien hengellisen työn kanttorinvirassa edellytettävän osaamisen osana tiettyjä korkeakoulututkintoja ja että (2) kanttorinviran haltijalta vaadittavaa tutkintoa voidaan tietyin edellytyksin täydentää, mikäli teologisia, kirkon ja seurakunnan työhön sekä viran alaan liittyviä opintoja ei ole suoritettu vaadittavaan tutkintoon sisältyvinä.

3.2 Keskeiset ehdotukset

Kirkkohallitukselle esitetään, että se vahvistaisi kanttorin viran haltijan tutkintoja ja opintoja koskevat vaatimukset kirkkohallituksen 26.8.2020 päätöksen nro 135 mukaisesti.

Päätöksen keskeinen muutos on muuttaa nykyisessä päätöksessä olevat Kirkkolakiin tehdyt viittaukset 1.7.2023 voimaantulevan Kirkkolain (652/2023) mukaisiksi.

4. Päätöksen vaikutukset

Lapsivaikutusten arviointi

Päätöksen välittömät ja välilliset vaikutukset lasten, nuorten ja heidän perheidensä hyvinvointiin ovat myönteisiä. Arvio perustuu siihen, että päätöksessä määrättävät kanttorinviran haltijan tutkinnot ja opinnot ovat sisällöllisesti ja menetelmällisesti sellaisia, jotka vastaavat laaja-alaisesti lasten, nuorten ja heidän perheidensä seurakunnan musiikkitoimintaan liittyviin tarpeisiin

Taloudelliset vaikutukset

Päätöksestä ei aiheudu seurakuntatyönantajille, viranhaltijoille eikä opiskelijoille lisäkustannuksia.

Yhteiskunnalliset vaikutukset

Päätös on edelleen yhteiskunnan koulutuspoliittisen jatkuvan oppimisen linjausten mukainen, koska se mahdollistaa tutkintojen täydentämisen joustavasti työuran aikana eri tutkintoasteisen viran kelpoisuuden saavuttamiseksi.

Se on myös Kirkkohallituksen jatkuvan oppimisen tavoitteiden mukainen, koska se mahdollistaa tiettyjen tutkintojen täydentämisen joustavasti työuran aikana kanttorin viran kelpoisuuden saavuttamiseksi.

Säänneltyjen ammattien edellyttämä suhteellisuusarviointi

Tutkintopäätöksen valmistelussa on otettu huomioon valtioneuvoston antama (20.5.2020) asetus ammatteja koskevan sääntelyn hyväksymistä edeltävästä suhteellisuusarvioinnista (376/2020). Sen mukaan sääntelyä valmisteltaessa on sääntelyn valmistelusta vastaavan viranomaisen tehtävä oikeasuhteisuuden arviointi asetuksessa säädetyn mukaisesti. Asetuksen mukaan sääntely on perusteltava yleisen edun mukaisesti tavoitteisiin liittyvillä syillä ja säädösten on oltava oikeasuhteisia. Asetuksen 3–5 §:ien mukaisen arvioinnin perusteella nyt käsiteltävien virkojen sääntely pohjautuu seuraaviin seikkoihin.

Kirkkohallitus on toimivaltainen viranomainen Suomen evankelis-luterilaisen kirkon hengellisen työn säänneltyjen ammattien ammattipätevyyden tunnustamisessa. Kirkon virkoja koskevien määräysten tarkoituksena on turvata kyseisen viran itsenäiseen hoitamiseen tarvittava ammatillinen, teologinen sekä musiikillinen osaaminen. Tavoitteena on turvata sekä kunkin ammatin yhteiskunnallinen osaaminen että riittävä teologinen ja kirkon työn ammatillinen osaaminen. Kuvatun kaltainen osaaminen on välttämätöntä, sillä kirkon työn hengellinen luonne edellyttää kirkon toiminnan tuntemusta sekä teologista että hengellistä osaamista. Hengellisessä työssä kohdataan ihmisiä hyvin herkissä tilanteissa, jolloin vahva ammatillinen osaaminen on välttämätöntä.

Valtioneuvoston asetus edellyttää myös säädösten oikeasuhteisuutta. Päätös täyttää valtioneuvoston asettamat edellytykset.

5. Asian valmistelu

Valmistelu on tehty Kirkon tutkimus ja koulutus -yksikössä. Päätös ei sisällä sisällöllisiä muutosehdotuksia.

Säännöskohtaiset perustelut

Kirkkohallituksen päätös kanttorinviran haltijalta vaadittavasta tutkinnosta

1 § Päätöksen tarkoitus

Pykälässä kuvataan säädöksen tarkoitus. Sääöksessä kuvataan, mitä osaamista kanttorinviran itsenäinen hoitaminen edellyttää. Siihen tarvitaan riittävää musiikillista, teologista, pedagogista ja soveltavaa osaamista. Päätöksellä voidaan varmistaa, että kelpoisuuden tuottavat tutkinnot sisältävät sen. Pykälää ei ole aikaisemmissa vastaavissa kanttorinviran tutkintopäätöksissä, mutta kouluttavien laitosten kanssa tehtävän yhteistyön kannalta on pidetty tarkoituksenmukaisena määritellä yleisellä tasolla tutkintojen ja opintojen tuottama kirkon kannalta tarpeellinen osaaminen.

Pykälän sisältö vastaa 26.8.2020 kirkkohallituksen antaman päätöksen (KS nro 135) 1 §:n sisältöä.

2 § Ylempää korkeakoulututkintoa edellyttävä kanttorinvirka (taso B)

Pykälässä nimetään ne tutkinnot, jotka antavat kelpoisuuden tätä tutkintotasoa edellyttäviin kanttorinvirkoihin. Näitä ovat musiikin maisterin tutkinto, ne filosofian ja kasvatustieteen maisterin tutkinnot, joissa pääaineena on musiikkikasvatus sekä muusikon tai musiikkipedagogin ylempi ammattikorkeakoulututkinto.

Pykälän sisältö vastaa 26.8.2020 kirkkohallituksen antaman päätöksen (KS nro 135) 2 §:n sisältöä.

3 § Korkeakoulututkintoa edellyttävä kanttorinvirka (taso C)

Pykälässä nimetään ne tutkinnot, jotka voivat antaa kelpoisuuden tätä tutkintotasoa edellyttäviin kanttorinvirkoihin. Näitä ovat musiikin kandidaatin tutkinto sekä ammattikorkeakoulussa suoritettu musiikkipedagogin (AMK) ja muusikon (AMK) tutkinnot.

Pykälän sisältö vastaa 26.8.2020 kirkkohallituksen antaman päätöksen (KS nro 135) 3 §:n sisältöä.

4 § Ylintä tutkintotasoa edellyttävä kanttorinvirka (taso A)

Pykälässä nimetään ne tutkinnot ja opinnot, jotka voivat antaa kelpoisuuden tätä tutkintotasoa edellyttäviin kanttorinvirkoihin. Tutkinnot ja opinnot muodostavat kolme erilaista kokonaisuutta. Ensimmäisessä kokonaisuudessa kelpoisuus muodostuu 2 §:ssä tarkoitetuista tutkinnoista, mikäli niihin sisältyy yliopistossa tasolla A tehty suoritus urkujensoitossa, laulussa tai kuoronjohdossa. Toinen kokonaisuus muodostuu 2 §:ssä tarkoitettusta musiikin maisterin tutkinnosta (kohta 1), johon sisältyy kirkkomusiikin opinto-ohjelmaan sisällytetyt syventävät opinnot sekä niiden lisäksi suoritus tasolla B kuoronjohdossa, laulussa tai urkujensoitossa. Kolmas kelpoisuuden muodostava kokonaisuus on 2 §:ssä tarkoitettuna musiikin maisterin tutkinnon (kohta 1) lisäksi jokin seuraavista tutkinnoista, jonka tulee liittyä kirkkomusiikin harjoittamiseen tai tukea sitä: toinen musiikin maisterin tutkinto, musiikin lisensiaatin tutkinto ja musiikin tohtorin tutkinto.

Pykälän sisältö vastaa 26.8.2020 kirkkohallituksen antaman päätöksen (KS nro 135) 4 §:n sisältöä.

5 § Kanttorinvirkaan vaadittavan tutkinnon sisältö

Pykälässä määrätään 2–4 §:n mukaisiin tutkintoihin ja opintoihin sisällytettävistä teologisista, kirkon ja seurakunnan työhön sekä kirkon musiikkiin liittyvistä opinnoista. Näiden opintojen yhteismäärän tulee olla vähintään 115 opintopistettä, jotta tutkinto antaa kelpoisuuden seurakunnan korkeakoulututkintoa edellyttävään (taso C) kanttorinvirkaan. Opintojen yhteismäärän tulee olla vähintään 130 opintopistettä, jotta tutkinto antaa kelpoisuuden ylempää korkeakoulututkintoa (taso B) ja ylintä tutkintotasoa (taso A) edellyttäviin seurakunnan kanttorinvirkoihin. Opinnot jakautuvat neljään sisältöalueeseen, joista ensimmäinen liittyy kirkkomusiikin osaamiseen, toinen teologiseen osaamiseen, kolmas pedagogiseen ja kasvatukselliseen osaamiseen sekä neljäs osaamisen käyttämiseen ja soveltamiseen seurakuntatyössä.

Opinnot ovat:

- 1) jumalanpalvelusmusiikin, kirkollisten toimitusten ja seurakunnan tilaisuuksien musiikin opintoja, joihin sisältyy eri tyylein toteutettavia lauluun, musiikinjohtoon ja urkujensoittoon sekä soittimien hoitoon ja huoltoon liittyviä opintoja, yhteensä vähintään 90 opintopistettä;
- 2) raamattutietoon, kirkon tunnustukseen ja jumalanpalveluselämään liittyviä teologisia opintoja vähintään 10 opintopistettä;
- 3) rippikouluopetukseen ja musiikkikasvatukseen seurakunnassa liittyviä pedagogisia opintoja yhteensä vähintään
 - a) ylempää korkeakoulututkintoa edellyttävässä kanttorinvirassa (taso B) 10 opintopistettä;
 - b) korkeakoulututkintoa edellyttävässä kanttorinvirassa (taso C) 5 opintopistettä
 - c) ylintä tutkintotasoa edellyttävässä kanttorinvirassa (taso A) 10 opintopistettä;

- 4) opintokokonaisuus, johon sisältyy kirkkomusiikin soveltavia opintoja sekä päätoiminen ohjattu harjoittelu Suomen evankelis-luterilaisen kirkon seurakunnassa vähintään
 - a) ylempää korkeakoulututkintoa edellyttävässä kanttorinvirassa (taso B) 20 opintopistettä;
 - b) korkeakoulututkintoa edellyttävässä kanttorinvirassa (taso C) 10 opintopistettä;
 - c) ylintä tutkintotasoa edellyttävässä kanttorinvirassa (taso A) 20 opintopistettä.

Pykälän sisältö vastaa 26.8.2020 kirkkohallituksen antaman päätöksen (KS nro 135) 5 §:n sisältöä.

Pykälän mukaiset opinnot sisältyvät lähtökohtaisesti Taideyliopiston Sibelius-Akatemiassa suoritettuihin sellaisiin musiikin kandidaatin ja musiikin maisterin tutkintoihin, joissa pääaineena on kirkkomusiikki. Samoin Yrkeshögskolan Noviassa suoritettu kulttuurialan tutkinto, muusikko (AMK) sekä Oulun ammattikorkeakoulussa suoritettu kulttuurialan tutkinto, musiikkipedagogi (AMK), jotka sisältävät pykälässä mainitut opinnot, antavat kelpoisuuden korkeakoulututkintoa edellyttävään kanttorin virkaan.

6 § Tutkinnon täydentäminen

Mikäli henkilön suorittama tutkinto ei sisällä kaikkia 5 §:ssä mainittuja opintoja, se tulee täydentää vastaavilla opinnoilla kelpoisuuden saamiseksi. Tutkinnon täydentäminen voi tulla kysymykseen erityisesti 2 §:n 2 ja 3 kohdassa tai 3 §:n 2 ja 3 kohdassa sanotun tutkinnon suorittamisen jälkeen. Näitä tutkintoja, joihin ei välttämättä sisälly kaikkia 5 §:n tarkoittamia kirkollisia opintoja, ovat Filosofian tai Kasvatustieteen maisterin tutkinto, Kulttuurialan ammattikorkeakoulututkinto ja musiikkipedagogi (AMK) ja Kulttuurialan ammattikorkeakoulututkinto, muusikko (AMK).

Kun aiempaa tutkintoa on täydennetty 5 §:n mukaisesti, korkeakoulu antaa opintorekisteriotteen.

Pykälän sisältö vastaa 26.8.2020 kirkkohallituksen antaman päätöksen (KS nro 135) 6 §:n sisältöä.

7 § Todistus tutkinnosta ja opintojen suorittamisesta

Pykälässä määrätään siitä, että tutkinnon tai 6 §:ssä edellyttävien opintojen suorittaminen osoitetaan korkeakoulun antamalla todistuksella.

Korkeakoulu vastaa siitä, millaisia tutkintotodistuksia tai muita todistuksia se antaa. Tarkoituksenmukaista on, että todistusten antamisessa jatketaan nykyistä käytäntöä, jossa tutkintotodistukseen merkitään, mihin kirkkohallituksen päätöksen *pvm* (kirkon säädöskokoelma nro xxx) mukaiseen kanttorin virkaan tutkinto antaa kelpoisuuden.

8 § Ulkomailla suoritettujen tutkintojen ja opintojen tunnustaminen

Ulkomailla suoritettujen tutkintojen ja opintojen osalta noudatetaan evankelis-luterilaisen kirkon viranhaltijasta annetun lain (653/2023) 11 §:n määräyksiä siten, että ulkomaisten tutkintojen tunnustamisessa ja tutkinnon tuottamassa kelpoisuudessa näitä tutkintoja verrataan edellä tässä päätöksessä määriteltyihin opintoihin.

Kirkkohallituksen päätös tarkentaa Opetushallituksen antamaa tutkinnon tunnustamispäätöstä siltä osin, tuottaako ko. tutkinnon tunnustaminen kelpoisuuden myös seurakuntien ja seurakuntayhtymien virkoihin. Esimerkiksi ulkomaisten tutkintojen tunnustaminen kanttorin virkoihin kelpoisuuden tuottaviksi on mahdollista vain, jos tutkinto on suoritettu asianomaiselta alalta ja sisältää lisäksi edellä tässä päätöksessä määritellyt teologiset, kirkon ja seurakunnan työhön sekä kyseessä olevan viran alaan kuuluvat opinnot.

9 § Voimaantulo

Tämän päätöksen on tarkoitus tulla voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2023.

Tämän päätöksen myötä kumoutuu kirkkohallituksen 26. päivänä elokuuta 2020 antamaan päätökseen sisältyvä vaatimus kanttorin viran vaadittavasta tutkinnosta (Kirkon säädöskokoelma nro 135).

Päätöstä sovelletaan viran täyttämismenettelyyn, joka aloitetaan tämän päätöksen voimaantulon jälkeen. Tämän päätöksen voimaan tullessa vireillä olevaan viran täyttämismenettelyyn sovelletaan tämän päätöksen voimaan tullessa voimassa ollutta päätöstä.

Kirkkohallituksen tai piispainkokouksen aikaisempien päätösten mukaisen tutkinnon tai koulutuksen suorittanut henkilö säilyttää kelpoisuutensa tässä päätöksessä mainittuun vastaavaan virkaan.